

KELIONĖ ŠIMTMEČIO LINK...

VINCO SAULĖNO 90-ASIS GIMTADIENIS!

Vincas Saulėnas. M. Kaminsko nuotr.

Kur dingio tie dešimt metų, kai „Geologijos akiračių“ puslapiuose sveikinome kolegą geologą Lietuvos geologų sąjungos Garbės narį Vincą Saulėną jubiliejinio gimtadienio proga?.. Regis, tik akies mirksnis – ir štai jau devyniasdešimt, kuriuos jubilatas paminėjo sausio 26 d. Vėl vartome prisiminimus ir leidžiamės į kelionę per Vinco gyvenimą...

Žinoma, jis pats apie save parašytų geriausiai. Apie tai, kaip gimė Pirciupių k., Varnėnos r., kaip 1940–1944 m. lankė Valkininkų pradinę, o 1944–1951 m. vidurinę mokyklą. O ją baigęs išryškėjusius literatūrinius gabumus realizavo metus dirbdamas Eišiškių r. laikraščio redakcijoje. Kaip įveikęs kliūtis 1952 m. įstojo į Novočerkasko politechnikos institutą ir 1957-aisiais įgijo kasybos inžinie-

riaus specialybę. Pagal paskyrimą teko padirbėti akmens anglių kasykloje Kalūgos srityje (Rusija). Sužinojęs, kad Lietuvoje realiai įgyvendinama paskelbta nacionalinių kadru politika, Vincas nusprendė grįžti į tėvynę. Apie tai jis užsimena „Geologijos akiračių“ (2022 m., nr. 1–2, p. 73–75) puslapiuose: *Į Vilnių atvažiavau 1957 m. lapkričio mėn. ir užėjau pas tuo metu dar veikusios Geologinės ekspedicijos viršininką A. Korabliovą pasiteirauti dėl darbo. Gavau trumpą neigiamą atsakymą. Bet išgirdau apie besikuriančią lietuviškąją Geologijos valdybą (Lietuvos geologijos ir gelmių apsaugos valdyba prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos) ir įsidrąsinęs užsukau pas jos viršininką Rimvydą Tarvydą. Taip pat buvau priimtas labai šaltai, išgirdau, kad užtenka ir savų kadru – atvykėliai nereikalingi. Toks atsakymas šokiravo, susvyravo viltis įsidarbinti Lietuvoje. Nusiramines nusprendžiau pakalbėti su R. Tarvydo pavaduotoju ir vyriausiuoju inžinieriumi Adolfu Vala. Kitą dieną užėjau pas jį ir šį kartą buvau maloniai priimtas. Papasakojau apie savo norus ir apie tai, kokio atsakymo į prašymą įdarbinti sulaukiau iš jo viršininko. A. Vala tuo labai nusistebėjo, nes geologų jiems labai reikią – Geologijos valdyba tik pradėjusi kurtis, o kitų metų pradžioje bus steigiamos dar ir naujos ekspedicijos. Jis pasiūlė įdarbinti mane laikinai Geologijos valdyboje ir užtikrino, kad sausio mėn. galėsiu pradėti darbą besikuriančioje Geologinėje ekspedicijoje. Neatidėliodamas parašė raštą mano buvusios darbovietės Rusijoje viršininkui, prašydamas perkelti mane į Lietuvos geologijos valdybą.*

Prasidėjo savęs paieškos... 1958–1959 m. V. Saulėnas dirbo geologu ir partijos viršininku Geologinėje paieškų ir žvalgybos ekspedicijoje, po to metus laiko – Geologijos ir gelmių apsaugos valdybos Mokslo ir technikos tarybos moksliniu sekretoriumi, 1960–1962 m. – Respublikinio mokslo ir technikos informacijos

instituto direktoriaus pavaduotoju, vėliau porai metų grįžo į Geologinę paieškų ir žvalgybos ekspediciją ir dirbo vyresniuoju geologu ...kol pagaliau rado savo kelią – naftos išteklių paieškas (gal įkvėpė 1960 m. Kybartų plote ordoviko amžiaus klintyse surastos naftos perspektyva?). Šios srities specialistų Lietuvoje beveik nebuvo, tad teko ir pačiam mokytis, ir kitus darbui parengti. 1965–1966 m. Vincas buvo Geologijos valdybos vyresniuoju inžinieriumi naftos reikalams, vėliau ilgus penkiolika metų dirbo Naftos žvalgybos ekspedicijos vyriausiuoju geologu. Gana greitai jis išugdė profesionalią naftininkų grupę ir ėmėsi tiesiogiai vadovauti naftos telkinių paieškomis. Jau darbo pradžioje kambro nuogulose aptikta naftos Pietų Šiūparių ir Plungės plotuose, o 1968 m. Šiūparių gręžinyje ištryško pirmasis naftos fontanas. Vėliau sėkmingai surasti Vėžaičių, Dieglių, Šilalės, Pocių ir kt. telkiniai, o atkūrus nepriklausomybę kai kurie iš jų pradėti eksploatuoti pramoniniu būdu. Darbas buvo įtemptas ir atsakingas, juk po lauko darbų geologai dar turėjo parengti geologines ataskaitas ir apskaičiuoti naftos išteklius. Tada reikėjo vykti į Maskvą ir didžiausių telkinių apskaičiuotus išgaunamuosius išteklius apginti Valstybinėje išteklių komisijoje, o mažesnių – pateikti vertinti Centrinei išteklių komisijai. Vykdamas naftos paieškas atlikti geologiniai tyrimai leido sukaupti neįkainojamus duomenis apie Vakarų Lietuvos gelmių sandarą. 1979 m. už Lietuvos gelmių bei naudingųjų iškasenų tyrimus ir naftos suradimą V. Saulėnui suteiktas Lietuvos nusipelnusio geologo vardas.

Kai 1981-aisiais Naftos žvalgybos ekspediciją iškėlė į Gargždus, Vincas nepanoro palikti Vilniaus ir pradėjo dirbti Komplexinės geologinės žvalgybos ekspedicijoje vyriausiuoju geologu. Ši jo veikla tęsėsi iki 1993 m. Tai buvo labai intensyvaus darbo metai – ekspedicijoje vykdytas įvairaus mastelio kompleksinis, giluminis, geologinis, hidrogeologinis, inžinerinis geologinis kartografavimas (ir ne tik sausumoje, bet ir jūros akvatorijoje), surasti ir išžvalgyti nau-

dingųjų iškasenų – klinties, dolomito, geležies rūdos, anhidrito, molio, žvyro, smėlio ir kt. telkiniai, taip pat buvo gręžiami įvairaus gylio gręžiniai, atliekama daug kitų tyrimų. Dalyvaudamas Teritorinėje išteklių komisijoje ir Mokslinėje techninėje taryboje, kuriose buvo vertinama atliktų geologinių darbų kokybė, V. Saulėnas daug prisidėjo prie geologinių duomenų patikimumo. Sukaupta unikali geologinių duomenų medžiaga, kuria naudojamosi dabar ir kuria naudosis ne viena ateinanti geologų karta.

Nuo 1993-ųjų iki 2001 m., kai išėjo į pensiją, Vincas dirbo Naudingųjų iškasenų skyriaus grupės vadovu Lietuvos geologijos tarnyboje, kūrybingai taikė sukauptą ilgametę patirtį ir žinias. V. Saulėnas kartu su kolegomis kūrė šalies geologinių tyrimų sistemą, plėtojo naujas tyrimų kryptis ir metodus, kaupė, rengė ir išsaugojo unikalią geologinių darbų medžiagą.

Darbe reiklus ir įžvalgus profesionalas, verčiantis darbuotojus pasitempti, gyvenime jubilias yra kuklus, ramaus ir uždaro būdo, vertina tikrą draugystę, sąžiningą darbą ir gamtą. Lietuvoje turbūt nerastume kampo, prie kurio ištyrimo Vincas nebūtų prisidėjęs ar kurio nebūtų aplankęs laisvalaikiu.

Jei pats apie save rašytų, Vincas tikrai užsimintų apie jam labai svarbią antrąją savo gyvenimo pusę – šeimą. Prisimintų, kaip nusprendė per gyvenimą eiti kartu su Stefa Stauskaite, taip pat geologe, paleontologe, Vilniaus universiteto absolvente. Paminėtų džiaugsmingą dieną, kai gimė įpėdinis Audrius, papasakotų apie šauniąsias vaikas. Apie tai, ko ilgisi ir apie ką pasvajota. O mes... Mes tik lengvais žingsneliais perbėgome per devyniasdešimt metų, paminėdami svarius jubiliaso darbus. Labai norime Jus, gerbiamas Vincai, nuoširdžiai pasveikinti gražios sukakties proga ir palinkėti šviesių minčių, stiprios sveikatos, paprastų kasdieninių džiaugsmų kelionėje šimtmečio link...

*Kolegų vardu
Violeta Pukelytė,
Vyda Elena Gasiūnienė*